FELSEFE Sınıf-11

KONU 12. YÜZYILDAKİ ÇEVİRİ FAALİYETLERİNİN 15. YÜZYIL-17. YÜZYIL FELSEFESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

15-17. yüzyıl felsefesi, bir önceki dönemin düşünsel yapısından kopuşun başladığı ancak hâlâ izlerinin görüldüğü geçiş dönemidir. Değişimin ilk izleri sanat alanında görülmüştür. Sanatın birçok alanında bugün hâlâ yoğun ilgi gören eserler o dönemde yapılmıştır. Rönesans'ta skolastik otoritelerin eleştirisinde ve güzel sanatlara, edebiyata önem veren bir zümrede etkili olmuştur.

Felsefe İonya'da sistemli olarak ortaya çıkmıştır. Ancak Sümer, Babil, Mısır, Çin, Hint, İran medeniyetlerinin felsefenin ortaya çıkışındaki etkisi önemlidir. MS 2 ve 15.yüzyıl felsefesi de 15 ve 17.yüzyıl felsefesinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

İslam toplumunun X. asırda görkemli bir medeniyet olarak ortaya çıkışında Yunan, Hint ve Fars medeniyetlerinden yapılan çeviriler çok önemli bir etkiye sahiptirler. Yunanlıların Mısır ve Sümer'den alarak geliştirdikleri ve yeni ortaya koydukları ilimleri, Müslümanlar neredeyse bütünüyle almışlar ve kendi kültürlerine adapte etmişlerdir. Abbasi halifelerinin bizzat emir ve destekleriyle IX. asırda başlayan büyük tercüme hareketi XII. asra kadar devam etmiş ve hemen hemen tarih içinde oluşan bilimin tüm mirası İslam medeniyetine kazandırılmıştır. Müslüman, Yahudi ve Hristiyan mütercimler Toledo 'da Matematik, Astronomi, Tıp, Kimya, Tabiat, Tarih, Psikoloji, Mantık ve Siyaset konularındaki eserlerin başlıcalarını Latinceye çevirdiler. Bu mütercimler, başta Aristo, İbn Sina ve İbn Rüşd gibi Yunan ve Müslüman filozoflar ile Euclid, Batlamious, Calinos ve Epigrad, Harezmî, Fergânî, Bettânî ve Butrucî gibi fizikçilerin eserlerini çevirmişlerdir.

Batı için çeviriler, skolastik dönemde yitirdiklerini yeniden elde etmek, Antik Yunan' ı yeniden keşfetmek açısından önem taşır. İslam dünyası Beyt ül-Hikme'de yapılan çevirilerle, uygarlığın hafızası işlevini yüklenmiş, tıpkı Antik Yunan'ın Doğu'dan (Mezopotamya, Mısır) edindiklerini koruyup onları kendi deneyimi ve kuramsal bakış açılarıyla İslam dünyasına sunması gibi, İslam dünyası da Antik Yunan mirasını alıp onu zenginleştirerek Batı'ya sunmuştur.

15 ve 17.yüzyıl felsefesi Batı ekseninde gerçekleşir. Rönesans ilk olarak İtalya'da ortaya çıkmış ve burada ilk örneklerini vermiştir. Rönesans'ın ortaya çıkışıyla ilgili birden çok etkenden bahsedilmektedir. İslam coğrafyasından yapılan çeviriler, coğrafi keşifler, ekonomik faaliyetler ve siyasal hareketlilikler etken olarak gösterilebilir.

SORULAR

1- Rönesans ilk olarak İtalya'da ortaya çıkmış ve burada ilk örneklerini vermiştir.

Buna göre;

I. İslam coğrafyasındaki çeviriler, bilim ve felsefenin gelişimi üzerinde etkili olmuştur.

II. Coğrafi keşifler neticesinde matbaa kullanılmış, okuryazarlık artmıştır.

III. Ekonomik faaliyetlerin etkisiyle ticaret gelişmiş ve üretim tarzı değişmiştir.

ifadelerinden hangileri Rönesans'ın ortaya çıkışına neden olan sosyo-kültürel etkenler arasında gösterilebilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

Cevap: C

2- Rönesans'ın ana eğilimi otoritelerden bağımsız olma isteğidir. Bu dönemde din felsefesinden uzaklaşılmış, bilim felsefesine yaklaşılmıştır. Bilgi konusundaki değişim toplumsal yaşam pratiklerine de yansımıştır. Artık bu dönemde insan büyük bir organizmanın küçük bir organı değildir; ağırlık merkezi kendinde olan bir küçük dünya, kendine özgü bir bireydir.

Bu açıklamadan hareketle Rönesans felsefesi için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Teoloji temelli bir felsefedir.
B) Konusu insan, doğa ve evrendir.
C) Rasyonel yaklaşım önem kazanmıştır.
D) Bilgi alanında değişiklikler yaşanmıştır.
E) Birey ön plana çıkmıştır.

Cevap: A

3- MÖ 6-MS 2. yüzyıl felsefesi Antik Yunan felsefesinin hâkim düşünceleri üzerine gelişmiştir. 2-15. yüzyıl felsefesi ise birbirinden farklı özellikler taşıyan Hristiyan felsefesi ve İslam felsefesinden oluşan dönemdir. Yine de bu dönem felsefesi Antik Yunan felsefesinden etkiler almıştır. MS 2-15. yüzyıl felsefesinin akıl-inanç üstünlüğü problemi tartışmaları sonraki dönem felsefesinde aklın öne çıkmasıyla devam etmiştir. 15-17. yüzyıl felsefesine bakıldığında Hint, Mısır, Antik Yunan ve İslam eserlerinin Avrupa dillerine çevrilmesi ve coğrafi keşiflerle başlayan süreç; bu dönem felsefesinde kültürel etkileşimi ve aklın ön plana alınmasını sağlamıştır.

Bu parçadan, 15-17. yüzyıl felsefesi ile ilgili aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Düşünce yapısında ayrımın başladığı ancak etkilerinin tamamen bitmediği bir geçiş dönemidir.

B) Farklı uygarlıkların düşünsel birikimlerinden ve yazılı kaynaklarından faydalanılmıştır.

C) Önceki dönemlerde ortaya çıkan, akıl ve inancın birbirine üstünlüğü tartışması bu dönemde de devam etmiştir.

D) Önceki yüzyıl felsefelerine katkı sağlayan çeviriler, coğrafi keşifler ve tartışmalar bu dönem felsefesinin konularını da etkilemiştir.

E) Bu dönem felsefesi, kendilerine özgü özellikleriyle anılmış ve önceki dönem felsefelerinden bağımsız olarak gelişmiştir.

Cevap: E